

“... SENZA ESSERE PUNIT.”

Half oktober werd Sam Klepper in Amsterdam het slachtoffer van een wraakactie in het crimineel circuit. De krant stond daarna een paar dagen vol rouwadvertenties. Eén daarvan bevatte (anoniem) de boodschap “nessuno attacco noi senza essere punit” – ‘niemand valt ons aan en blijft ongestraft.’ Sam zal gewroken worden; de wraakactie roept om wraak. Het is of je het lied van Lamech hoort: ‘Ik sloeg een man dood om mijn wond, een knaap om mijn striem...’ (Gen.4:23). De vendetta is geboren, de eindloze bloedwraak die altijd weer terug slaat. Die wraakzucht vergiftigt het crimineel milieu. Blijft het tot die wereld beperkt of trekt het met de misdaad langzaam door de hele samenleving heen? Zal het lied van Lamech leidraad worden?

Voorbeeld.

Het is niet alleen de wraak die roept om wraak. Het begint wanneer de misdaad, klein of groot, ons leven bederft. Als de eer geschonden wordt erkennen sommige culturen het recht op ‘eerwraak’. Er is al snel sympathie voor een vader die zijn dochter wrekt. Hoe groot zal de wraakbehoefte zijn van vrouwen die door vijanden zijn verkracht. Van weduwen van wie de mannen zijn vermoord. En kinderen die ontdekken dat ze voor hun leven geschonden zijn. Roept een samenleving niet in machteloze woede om wraak wanneer een kind is ontvoerd, misbruikt en vermoord?

In de Schrift wijst apostel Petrus ons op het voorbeeld van Christus. Hij schold niet terug toen Hij werd uitgescholden. Hij dreigde niet toen de mensen Hem lieten lijden. Hij heeft alles ondergaan als een lam dat stom is voor zijn scheerders, zoals Jesaja zegt. Toch had Hij dit lijden niet verdiend. Hij deed geen zonde. In zijn mond was nooit bedrog. Hij is ons voorbeeld. Met ons wraakgevoel moeten wij in zijn voetstappen gaan (1 Pt. 2:21-23).

De apostel Paulus schrijft dezelfde boodschap aan de gemeente in Rome: ‘Wreekt uzelf niet’ (Rom.12:19). En er was reden voor wraak! We lezen over verdrukking (Rom.12:12), mensen die vervolgen (vs.14), die de gemeente kwaad doen (vs.17), vijanden (vs. 20). Kennelijk leek de toestand in Rome op de situatie van de gelovigen aan wie Petrus schreef. Paulus verbiedt om ons zelf te wreken. Maar het is of hij de moeite beseft die dit bevel voor ons wraakgevoel geeft. Hij spreekt de broeders en zusters hier – behalve in de aanhef de enige keer in deze brief! - aan als *geliefden*. Juist hier laat hij horen dat dit een bevel van liefde is. Het is niet ingegeven door hardheid of onbegrip. Hij wil geen onrecht doen aan gevoelens van wraak. Maar er is wel een andere weg dan die van de wraak.

Achterhaald?

Waarom verbiedt Paulus het om wraak te nemen? Het voorbeeld van de Here Jezus lijkt niet sterk. Hij is als een weerloos slachtoffer voor het oog. Hij lijkt een softe figuur die over zich laat lopen, een ‘looser’, niet assertief

genoeg om het te redden in de harde maatschappij. Wie wil een 'softie' als voorbeeld, een 'looser' als verlosser?

Christus' houding lijkt zo anders dan de harde verhalen uit het oude testament. Daar lees je over wraak en hoe bloedig die voltrokken werd. Met afgrijzen kijkt de moderne mens daarnaar. Toen zongen ze zelfs van wraak in de psalmen van David. Het liegt er niet om wat je zingt b.v. in psalm 28 of 59 of 109. Veel gelovigen krijgen het met moeite door hun keel. Kun je dat nog wel zingen vandaag?

Zo wordt de tegenstelling vaak gemaakt: het nieuwe testament verkondigt de liefde, het oude de wraak. Toen was er vergelding, nu de vergeving. Vroeger domineerde de vijandschap, nu de verzoening. Is de wraak met de komst van het nieuwe verbond achterhaald?

Dat is een ingrijpende vraag. Zeker als de misdaad opdringt en de samenleving het gevoel van onveiligheid geeft. Over een afrekening tussen criminelen onder elkaar halen we misschien onze schouders op. Maar wat als onschuldige burgers het slachtoffer zijn? Is er geen gerechtvaardigde behoefte aan wraak? Een eerlijke behoefte aan vergelding? Wat zou het evangelie nog zijn wanneer het alleen maar zegt dat wraak en vergelding zijn achterhaald?

Blijvende belofte.

Belangrijk is hoe Paulus voor de romeinen het verbod op wraak motiveert: "Want er staat geschreven." Hij beroept zich op de Schrift en citeert uit het lied dat Mozes bij zijn afscheid zong (Deut.32). De apostel van het nieuwe verbond baseert zijn verbod op de grote profeet van het oude verbond! Het is een machtig lied dat Mozes zong. Het gaat (naast al het andere) onverbloemd over de wraak van God. Paulus citeert "Mij komt de wraak toe en de vergelding" (Deut.32:35) Mozes voert de Here sprekend in. Dat zou een dichterlijke vrijheid kunnen zijn, maar het is veel meer dan dat. Gaf niet de Here zelf het bevel (vs.19) om dit lied aan zijn volk te leren? Het is hier inderdaad (zoals Paulus zegt) 'zo spreekt de Here!' Hij zegt bij monde van Mozes "Mij komt de wraak toe en de vergelding, tegen de tijd dat hun voet zal wankelen, want de dag van hun verderf is nabij. Snel komt nader wat over hen is beschikt. Want de Here zal recht doen aan zijn volk en zich ontfemen over zijn knechten..." Mozes zegt 'Mij komt de wraak toe *en* de vergelding.' Paulus schrijft 'Mij komt de wraak toe, *Ik zal het vergelden*'. De apostel formuleert het anders. Maar uit het vervolg in Deut.32 is duidelijk dat de Here iets zal gaan doen. Hij zal wraak nemen. Zakelijk neemt Paulus in zijn korte citaat het vervolg mee. De Here zal wraak nemen. Dat heeft Hij beloofd.

Niet alleen wordt er een belofte gedaan. Eerst wordt gezegd dat uitoefenen van de wraak iets is wat de Here toekomt. Hier wordt het recht van God gesteld. En dat is een exclusief recht "Mij komt de wraak toe!" God alleen heeft het recht om wraak te nemen. In dat goddelijke recht wordt nu de goddelijke belofte van wraak gefundeerd. De Here oefent het recht dat Hij heeft ook uit! Hij ziet er niet van af. Hij vergeet het niet. Hij *zál* wraak nemen.

Deze belofte krijgt bovendien bijzondere kracht wanneer we verder naar Mozes' lied luisteren. Dan horen we de Here zeggen "Voorwaar, Ik hef mijn

hand ten hemel en zeg ‘zowaar Ik in eeuwigheid leef: als Ik mij bliksemend zwaard wet, en mijn hand grijpt naar het gericht, dan zal Ik wraak oefenen aan mijn tegenstanders en vergelding brengen over wie Mij haten” (vs.40.41). God zweert! Met zijn eed wil Hij zijn volk verzekeren dat zijn belofte van wraak waarachtig is.

Het is met deze belofte dat Paulus zijn verbod op wraak motiveert. Die oude belofte is kennelijk nog steeds van kracht. Het is niet ingetrokken. Het bleef niet achter op de drempel van het nieuwe verbond. Het is voor de gemeente van Christus niet achterhaald. Deze wraakbelofte is nog zo krachtig dat de apostel daaruit een praktische aanwijzing kan afleiden voor de concrete houding van de gemeente tegenover misdrijven die tegen haar worden gepleegd.

Deze aanwijzing is: wreek u niet maar “laat plaats voor de toorn”. Omdat dit gemotiveerd wordt met de wraakbelofte van God kan het niet anders of Paulus bedoelt hiermee dat de gemeente ruimte moet laten voor de toorn van God. Ze mag niet met eigen wraakacties de Here God voor de voeten gaan lopen. Ze mag het recht van God niet in eigen hand nemen. De wraakneming moet blijven waar het hoort, bij de Here en bij de Here alleen. De achtergrond van Paulus’ verbod is dus niet dat de wraak is achterhaald. En de spits van zijn vermaan is niet dat je in het nieuwe verbond alleen maar zonder wraak door het leven mag gaan. Hij negeert de behoefte aan wraak niet en eist niet dat we rechtvaardig wraakgevoel wegdrücken en negeren. De achtergrond ligt in de blijvende wraakbelofte en de spits is dat we de wraak aan de Here moeten overlaten en dus mogen en moeten leggen voor de troon van God.

Dat komt ook overeen met het voorbeeld van Christus. Het is niet alleen dat de Here niet terugschold en niet dreigde. Petrus zegt ook wat de Here wel deed: Hij “gaf het over aan Hem die rechtvaardig oordeelt” (I Pt.2:23). De Here nam zijn toevlucht niet tot wraakwoorden of –daden, maar tot het Hooggerechtshof van de allerrechtvaardigste Rechter: de almachtige God die wraak heeft beloofd.

Strijd.

Het evangelie wijst ons een weg die wij met wraakgevoelens mogen gaan. De weg naar God. David schreef wraakpsalmen die velen onverteerbaar vinden. Maar z’n psalmen zijn wel gebéden! Hij legde zijn wraak neer voor God. Hij ging de weg die later Christus zou gaan. David bad om wraak op christelijk niveau!

En dat was een strijd! We lezen ook hoe hij in eerlijke verontwaardiging en woede wraak wil nemen op Nabal, de dwaas. Hij vond als een reddende engel Abigaïl op zijn weg. Zij voorkwam ternauwernood dat David bloed aan zijn handen kreeg door het recht in eigen hand te nemen (I Sam.25:26). De christelijke bidder zou zondigen tegen zijn eigen lied! Maar we kennen David ook als de man die de kans kreeg – twee keer! - om zich te wreken op zijn aartsvijand Saul (I Sam. 24 & 26). Hoeveel ellende heeft die hem niet aangedaan! Hij deed het niet hoewel z’n vrienden erop aandrongen en het vuile werk voor hem wilden opknappen. Dan zie je hem inderdaad de weg van Christus gaan in de kracht van het geloof. De wraak

laat hij aan God. En God heeft hem verhoord. Hij sloeg zowel Nabal als Saul.

Het is een worsteling om ruimte te laten aan de toorn van God. In die worsteling komen oud en nieuw op een geheel andere wijze tegenover elkaar te staan. Daar is de mentaliteit van Lamech die zong dat hij zich zelf wel wreken zal. Daar is ook de Geest van Christus die ons in de voetstappen van Christus leert gaan, vertrouwend op de beloofde wraak van God. Hier worstelen oud en nieuw met elkaar. Ook in onze wraakbehoefte moet door het geloof in Christus de oude mens worden afgelegd en de nieuwe worden aangedaan, herschapen naar Christus' beeld.

Dienares.

Het leert ons ook de wraakoefening te zien van onze God. De ruimte die wij moeten laten voor God betekent geen wraakloos vacuüm tot de jongste dag. Al zal dan de laatste rechtspraak zijn, ook op weg daarheen oefent de Here zijn wraak. Zo erfde Israël het beloofde land. Dat was wraak van God. De maat van de zonden van de amorieten was vol (Gen.15:16). Onder zijn eigen volk heeft de Here God de rechtspraak geregeld. Daarmee heeft Hij b.v. de ongeremde bloedwraak ingedamd door de vrijsteden als toevluchtsoord aan te wijzen en door de rechtspraak (Num.35). David die zichzelf niet wilde wreken heeft wel als koning door zijn rechtspraak menige misdaad bestraft en onrecht gewroken. Dat was zijn ambt.

De apostel Paulus schrijft dat de romeinen zich niet mogen wreken, maar ook dat de overheid in de dienst van God staat “als een toornende wreekster voor hem die kwaad bedrijft” (Rom.13:4). Gaat het om de misdaad dan is de overheid niet minder dan de uitvoerster van Gods wraak! Haar gewapende macht (“het zwaard”) heeft zij niet voor niets. Het is tegelijk het zwaard van God. Wie voor de toorn van God ruimte laat zal ook ruimte hebben voor de overheid en haar dienst. Wie Christus volgt en zichzelf niet wrekt zal bidden voor de overheid en haar justitieapparaat in haar strijd tegen misdaad en geweld. Het is voor een christen niet vreemd om bij justitie recht tegen de misdaad te zoeken en van haar gerechtigheid te verwachten.

Intussen gaat de wraak van de Here niet in de rechtspleging van overheden op. Zij kunnen falen. Justitie slaagt er niet altijd in om misdadigers veroordeeld te krijgen. Misdadigers kunnen door de advocatuur worden vrijgepleit. Een strafmaat kan zo mager zijn dat het rechtsgevoel er niet door wordt voldaan. Zelfs kunnen overheden en magistraten hun macht misbruiken om misdaden te plegen. Soms verklaren ze zichzelf onschendbaar bij wet. Gelukkig is God meer dan de overheden. Zijn dienares zal Hij ter verantwoording roepen (Ps.58, 82). Voor het hemels gerechtshof blijft geen misdaad ongewroken en gaat niet één misdadiger vrijuit. Want God heeft wraak beloofd.

Vurige kolen.

Paulus verbiedt niet alleen om onszelf te wreken. Hij geeft er nog een opdracht bij. Geef je vijand eten als hij honger leidt en laat hem drinken als

hij dorst heeft (Rom.12:20). Voedsel en drank zul je aan je vijand geven. Ook hij kan niet leven zonder dat. Deze twee gaven zijn een voorbeeld van gaven waarin je laat zien dat je in plaats van wraak je vijanden lief hebt, zoals de Here Jezus dat in de bergrede heeft gezegd (Matth.5:44). Met de wraakbelofte uit het oude testament die gebleven is valt de liefde die Christus ons leert niet weg! Integendeel. Maar hoe zou je liefde kunnen bewijzen wanneer je geen weg met je wraakgevoelens weet? Doordat je de wraak aan God mag overlaten komt er ruimte om de liefde van Christus te laten zien. Hij heeft voor zijn vijanden gebeden. Hij had hen lief. Voor de mensen is dit een dwaasheid. Wie zelf het lied van Lamech zingt begrijpt dit niet. Intussen is dit wel de wijsheid van Gods Geest. De apostel put deze wijsheid uit het Spreukenboek (Spr.25:21-22). Dat laat zien wat deze liefdesbewijzen zijn: vurige kolen op het hoofd. Daar krijg je het warm van. Het geeft een ongemakkelijk gevoel. Stel je voor, om wat jij iemand hebt aangedaan lijkt een boze reactie normaal. Toch krijg je een vriendelijk antwoord. Ze kunnen je misschien wel vermoorden! Toch helpen ze je om te blijven leven. Natuurlijk zullen ze je haten. Toch geven ze niets anders dan vriendelijkheid en liefde. Zou een mens zich dan niet ongemakkelijk voelen en zich schamen om wat hij deed? Toen koning Saul merkte dat David zijn leven had gespaard smolt zijn haat voor de liefde van David weg. Later bleek dat dit maar voor tijdelijk was. Toch schaamde hij zich dat hij David vervolgde. Vurige kolen veranderen vijanden in vrienden. Wie vurige kolen ophoopt lijkt op God. Hij laat elke dag zijn zon opgaan over bozen en goeden (Matth.5:45). Onverdiende goedheid, ook voor zijn vijanden. Hij oefent geduld omdat Hij niet wil dat sommigen verloren gaan maar dat allen tot bekering komen (II Pt.3:9). Zijn lankmoedigheid leidt tot boetvaardigheid (Rom.2:4). God de ruimte laten is ook Hem de ruimte laten voor zijn geduld. Die ruimte mogen wij vullen om met vurige kolen onze vijand beschaamd te maken en hem voor Christus te winnen. Dat is de overwinning over het kwaad.

Overwinning.

Het lijkt er niet op dat het kwaad overwonnen kan worden. Eerder lijkt het kwaad de wereld te veroveren. ‘Nessuno attacco noi senza essere punit’, zegt de geest van Lamech. Het maakte zich breed in een stad als Amsterdam. Hoe vaak vindt er niet een criminele afrekening plaats? Misdaad roept om wraak. Daar kan je hart door worden beheerst. Je gevoelens, je gedachten, wat je doet. Delen van deze wereld zijn eigenlijk onleefbaar omdat daar de haat het motto is. Ingrijpende conflicten tussen volken en stammen duren voort omdat wraak de partijen bezielt. Slachtingen worden geboren uit haat. Het kwaad grijpt mensen naar de keel als een dodelijk gevaar. De apostel spoort ons aan om ons niet door het kwaad te laten overwinnen, maar om het kwaad te overwinnen door het goede (Rom. 12:21). Door het goede van de liefde mag je laten zien hoe verschrikkelijk het kwaad is. Je mag opkomen voor de heilzame stijl van Christus. Niet met onze wraak overwinnen wij het kwaad, maar alleen met de wapens van Christus. En die zijn niet stomp. Wie zich niet wreekt is niet soft. Zó immers heeft Christus

de boze overwonnen. Zó werd Hij koning, voor de laatste rechtspraak bevoegd. Gods wraak wordt voltrokken door Hem!

De belofte is niet dat iedereen zich door de liefde laat winnen. De afkeer van Christus' stijl is diepgeworteld en groot. De lijst van slachtoffers reikt van Abel via Stefanus tot op de dag van vandaag. Johannes op Patmos hoorde hun gebed “Tot hoelang, o, heilige en waarachtige Heerser, oordeelt en wreekt Gij ons bloed niet aan hen die op de aarde wonen?” En zij moeten wachten tot het aantal van vermoorde broeders vol zal zijn (Op.6:10.11). Onder de regering van Christus krijgt zijn vijand zelfs macht om de heiligen te overwinnen (Op.13:17). Toch zullen die heiligen geen verliezers zijn! Als geweldenaars – alle vurige kolen ten spijt - over je heen lopen doen ze dat niet 'senza essere punit'! Want Christus vervult de oude, blijvende wraakbelofte van God. Hij “houdt in gedachtenis het bloed van wie verslagen is. Hij hoort de schreeuw van de ontrenten; hun rechtsgeding zal Hij beslechten.” (Ps.9:9 berijmd).